

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átadás:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 — >

Helyben házhó hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 — >

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 6.

Megtagadott hadügyi milliók.

A képviselőház nincs együtt, élvezi a három hetes vakációt, mégis politikai esemény képezi a szenzációt s tartja izgatottságban a politikai köröket.

Félév óta tartja magát a hír, hogy a közös hadügyminiszter tetemesen emelni akarja a közös hadsereg budgetjét. A hadsereg létszámát emelni kell, újabb szerkezetű gyorstüzelő ágyúkkal kell ellátni a tüzérséget. A hadi tengerészet is újabb milliókat követel. A kínai vizekre nem lehet menni újabb nagy tengeri hajók nélkül.

Időközben úgy látszott, hogy az osztrák parlamenti zavar miatt a hadsereg létszámemelése elmarad; de különben is a délafrikai háború mutatja, hogy nem annyira létszámemelésre lenne nálunk szükség, mint sok más egyébre.

A tegnapi közös miniszteri tanácskozás azt mutatja, hogy Krieghammer hadügyminiszter még az osztrák bonyodalom miatt sem akar lemondani arról a követeléséről, hogy szaporítsák az ujonczokat. Talán egyelőre nem követeli az egész 50,000-nyi ujoncz kontingenst, de emelést kér mindenestre. Pedig az osztrák parlament sem 50,000-et, sem 5000-t nem tud megszavazni s az ujonczlétszám emelését patensek és Nothparagaphusok útján nem lehet keresztül vinni.

Mikor a búrok példátlan sikerei ámulatba ejtették a világot, az egész köz-

vélemény hangosan követelte, hogy az illetékes körök tanulmányozzák a búrok hadviselési módját, mely egészen új, nem olyan komplikált, mint az európai nemzeteké s mégis alkalmas nagy sikerek elérésére. A terep helyes kihasználása, a gyalogság meglepő gyors mozgása, az ember-anyag kiméltése stb. stb. mind olyan dolgok, amelyek igen alkalmasak a hadsereg reformálására. Vilmos császár már a kolensói csata után figyelmeztette katonáit, hogy okuljanak a búrok sikerre. Pedig azóta is nyujtottak elég anyagot az okulásra.

Akkor már beavatott körökben is azt beszéltek, hogy egyelőre elejtik a közös hadügyminiszteriumban a létszámemelést s inkább intenzív reformokra törekednek. Sőt egyik, a kormányhoz közel álló magyar lap már azt is ujságolta, hogy e reformok következtében valószínűleg a magyar honvédség is megkapja az annyira óhajtott s annyira szükséges tüzérséget.

Eppen azért keltett oly nagy meglepetést a hír, hogy Krieghammer miniszter mindezek dacára is 30 millió újabb költséget kért a közös minisztertanácsban.

Az már nem olyan meglepő, hogy a két miniszterelnök megtagadta e milliókat, vagy legalább jelentékeny összeget akar lealkudni abból. Mert így szokott lenni máskor is. Krieghammer sokat követel, többet, mint valóban akar kapni, hogy legyen miből lealkudni. S a látszat az, hogy a miniszterelnökök sikerült az alkudozás.

Most azonban — úgy látszik — Krieghammer komolyan veszi az egész összeget, nem enged semmit, kész inkább lemondani.

Lemondását ugyan bajosan fogadja el ő Felsője. Hanem inkább az lesz a vége, hogy a király óhajára valamit enged Krieghammer a két miniszterelnöknek, — a többit pedig elkölti előleges felhatalmazás nélkül s utólag kér majd felmentvényt, mint kérte arra a 30 millió forintra, mely a dalmát tengerpartok erősítésére fordított, a nélkül, hogy a kormányok és parlamentek csak egy krajczárt is szavaztak volna meg.

De a megtagadott millióknak meg kell lenni minden áron.

A miniszterek Bécsben.

Bécs, április 6. A király ma délelőtt magánkihallgatáson fogadta Széll Kálmán miniszterelnököt.

Bécs, április 6. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán mai kihallgatása alkalmával a királynak kimerítő jelentést tett a helyzetről és ismertette az egyes miniszterek álláspontját. A magyar miniszterelnök ma úgy nyilatkozott, hogy a koronatanács ma még nem lesz megtartható. A közös minisztertanács délután három órakor lesz.

Bécs, április 6. (Bud. tud.) A delegációk egybehívásának időpontja már el van határozva. A delegációk f. é. május hó 12-én tartják Budapesten megnyitó ülésüket. Minthogy még nem bizonyos az, hogy a közös miniszteri

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kesztyű-vizit.

(Egy önkéntes naplójából.)

Írta: Krüger Aladár.

Tetszik tudni, mi az a »vizit« bakáéknál? Nem fűződik ott ehhez sem szalon, sem tea, sem zongorázás, sem más efféle kellemes fogalom; de fűződik káromkodás, egy-két szabályzatellenes nyakleves, esetleg kurtavas. Azért is teszi a baka a Miatyánk végére: szabadíts meg a gonosztól, parádés kirukkolástól és mindenféle vizittől ámen.

Van bakkanec-vizit, nadrág-vizit, fegyver-vizit, gomb-vizit, szurony-vizit és köröm-vizit; a mikor is a jelzett tárgyakat úgy ki kell fényesíteni, surolni, kefélni, hogy az őrmester ur belenézve, megszámlálhassa benne, mint valami tükrörben, a bajusza szárait. Ha kellő számú nyakleves kiosztása után őrmester ur minden rendben talált, sorba állítja az egész századot s jelentést tesz a tiszthelyettes urnak. Tiszthelyettes ur is kiosztja észrevételeit csattanósan s jelentést tesz a hadnagy urnak, hogy minden rendben van. Hadnagy ur csak itt-ott

talál némi hiányt, figyelmezteti rá a tiszthelyettes németül, nehogy a legénység megértse, tiszthelyettes ur az őrmesternek szól, őrmester ur pedig egy szelíd oldalba-bökéssel figyelmezteti a hanyag emberanyagot kötelessége pontos teljesítésére. Ez a »szolgálati ut«.

Most következik a szolgálati sorrend szálan a főhadnagy ur.

Hadnagy ur jelenti alássan, hogy 82 ember előállt a vizitre; főhadnagy ur tiszteleg, közben pedig kurtavassal fenyeget egy őrvezetőt, a kinek orrára egy lögy szállván, az ünneplés csöndben szusszanni meri. Azután megkezdődik az igazi »vizit«.

Nekem is volt egy ilyen vizetem. — Ma is emlegetem még, de azt hiszem a főhadnagyom is.

Századunknál szokásos volt a bajusz-vizit. Főhadnagyunk ugyanis büszke volt az ő hatalmas bajuszára s azt akarta, hogyha másban nem is, de bajusz dolgában az ő százada legyen az első. Bajusz-pedrőt kellett tartani minden bakának, természetes tehát, hogy mikor kiosztottak a századhoz, nekem is első dolgom volt bajusz-pedrőt vásárolni.

Az április havi bajusz-vizitre ki is kentem férfiúi büszkeségemet gyönyörűségeken. Azt hit-

tem, a főhadnagyom el lesz ragadtatva. Nem tudtam, hogy vizitek alkalmával az önkéntesnek okvetlenül össze kell szidatnia, miután az önkéntes az egyetlen, a ki a német szidást megérti.

Mikor a főhadnagy ur kis termetével elélem lépdelt, egyszerre szétvetette a lábait, a kezeit összecsapta s csodálkozva nézett fel az orrom tájékára.

— Na nézzék az urak azt az önkéntest! Azt hiszi, hogy ha azt a néhány szál micsodát ujjnyi vastagon bevonja bajuszpedrővel, abból rögtön bajusz lesz. Skandalum! Menjen rögtön a kuthoz és mosakodjék meg, bajuszpedrőt pedig többet ne merjen használni. Czibil!

Ennél lesújtóbb kritika nem létezett a főhadnagy urnál, mint hogy: Czibil!

A májusi vizitre természetesen még a főkomból is kilöktem a bajuszpedrőt. Természetes, hogy a bajuszom szárai némi szomorúság határozott jeleivel csüggték lefelé, bus hangulatban.

Főhadnagy ur megint mérges képpel állt meg előttem.

— Na nézzék ezt az önkéntest. Minden baka ki tudja pederni a bajuszát, csak ő nem,

Feltétlenül legelőnyösebben Női-, férfi- és gyermek Carlsbadi cipőket, Kalapokat, Fehérneműeket vásárolhatunk és mindennemű divatárukat

Fábry Testvéreknél, Olaszi, Fő-utca.

Telefon szám 76.

Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy szolid cégénél természetes.

értekezlet, amely ma délután 2 és fél órakor folytatólag tárgyalja a külügyminiszteriumban a delegációk elé szánt előterjesztéseket, már ma be is fogja fejezni tanácskozásait, intézkedés történt arról, hogy a magyar képviselőház pénzügyi bizottságának holnapra kitűzött ülése a jövő hétre halasztassék.

Mennyi a közös függő államadósság?

A közös függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság a múlt napokban tartott gyűlést. A bizottság megállapította, hogy ma még forgalomban van

5 frtos államjegyekben 112.006.650 frt.

50 frtos államjegyekben 12.136.250 frt.

Ebből közös költségen 112.000.000 forintot kell beváltani, míg 12.142.900 frt kizárólag az osztrák pénzügyi minisztérium által váltandó. Egy frtos államjegy tehát már egy sincs forgalomban.

Közös tengerészeti miniszter.

Ugy tudjuk, hogy az 1867-iki kiegyezési törvény szigorúan meghatározza a közös ügyek számát és megállapítja a közös miniszterek hatáskörét. Ez a törvény ismer egy közös külügyminisztert, közös hadügyminisztert és közös pénzügyminisztert. Az utóbbi időben azonban anélkül, hogy az erre vonatkozó törvényeket megfelelő módon megváltoztatták volna, egy közös miniszter keletkezett: a közös tengerészeti miniszter.

Ma újlag feltűnt, hogy Spaun báró tengernagy, a cs. és kir. haditengerészet parancsnoka a tanácskozásokon nem úgy szerepel, mint a hadügyminiszter egyik szakközege, hanem mint önálló miniszter. A legutóbbi alkalommal a delegációban a tengerészeti ügyeket egész önállóan képviselte. Költségvetését külön tárgyalta. Részt vett nem csak a delegáció tanácskozásain, hanem ott volt a formális megalakuló gyűlésen, sőt megjelent a delegációknak a trónbeszéddel való megnyitására. Maga a trónbeszéd is úgy emlékezett

meg róla, mint a tengerészeti kormányunkról, a mely — ugymond — ezuttal még nem lépett nagyobb követelésekkel a delegáció elé.

Most pedig az új miniszter részt vesz a közös miniszteri tanácskozáson, nemcsak, hanem olyan követelésekkel lépott fel, a melyektől nemcsak a magyar, de még az osztrák pénzügyminiszter háta is borsózik.

Ezen kívül működése körébe akarja vonni a kereskedelmi tengerészet ügyét is és úgy akar szerepelni, mint Ausztria-Magyarország egész tengerészetének minisztere.

A házassági peres eljárás.

A P. N. írja, hogy a házassági peres eljárás szabályozása — amit jogászi körökben már régebben óhajtanak — a teljes polgári perrendtartás keretében fog megtörténni. Külön törvény útján való szabályozás már azért sem volt czélszerű, nehogy így még egy új eljárás szabállyal szaporítsák az érvényben levő különböző perrendek számát. A késelem nem hosszú, mert az egész polgári perrendtartás teljesen kidolgozva még a nyáron elkészül s a szakértekezlet meghallgatása után az ősszel esetleg már tárgyalható lesz az országgyűlésen.

A brüsszeli merénylet.

Brüsszel, április 6. Ugy látszik, hogy Sipidó, a ki eddig a vizsgálóbíró előtt tett vallomásaiban ellenmondásokba keveredett, most már vallani akar. Ezt abból következtetik, hogy beismerte, hogy több társával összeesküdött. Az államügyészség most már ismeri ennek az összeesküvésnek részeseit. Egyikük egy M... nevű ember, a ki a merényletbe a revolvert szolgáltatva. Ezt most valószínűleg le lehet majd tartóztatni. A vizsgálóbíróval való kihallgatás után Sipidó hosszasan beszélgetett védőjével, a kinek részleteket mondott el azokról a fiatal emberekről, a kikkel az utóbbi időben érintkezett.

Brüsszel, április 6. Spidó ma a vizsgálóbíró előtt atyja jelenlétében kimerítő vallomást tett. Vallomásában elmondta, hogy öt bűntársa volt, a kikkel a merénylet előtti estén a szoczialista népházban a merényletet megbeszélte. Ott határozták el, hogy a welszi herceget megölik. Bűntársainak egyike, Mert adta át neki a revolverét. Mertet már elfogták. Az egész rendőrség talpon van és keresi a többi bűntársakat.

Brüsszel, április 6. Sipidó tegnapi kihallgatásáról közlik a következőket:

Spidó atyja kétségbeesett kérésére miközben mindketten sirógörcsöt kaptak, elbeszélte a gyilkossági kísérlet előzményeit. Sipidó ugyanis bevalotta, hogy hétfőn este három fiatal emberrel a Népkörben összejöttek. Ezek között megnevezte az egyik fiatal embert is, valami Mert czipészt Saint Gillesből. Sipidó beszélgetés közben fogadott öt frankba, amennyi pénze éppen volt, hogy ő rálő a welszi hercegre. A vizsgálóbíró Mert czipészt azonnal elfogatta, s ez beismerte a Sipidó vallomásának igazságát, de azt állítja, hogy ők nem buzdították Sipidót a tette, hanem úgy önként jelentette ki, és fogadott öt frankba, hogy ő rálő a welszi hercegre. Egyebet nem vallott Sipidó, de az azonban mégis kitudódott, hogy a bünszövetkezet többi személyei szerdán az állomásra mentek, hogy jelen legyenek, a mikor Sipidó fogadását beváltja.

Szerencsekivánatok.

Begrád, április 6. Sándor király a welszi hercegnek táviratilag fejezte ki szerencsekivánatait a merénylet meghiusult alkalmából, ugyszintén Milán király is. Gorgevits miniszterelnök a merénylet hírének vétele után azonnal az angol nagykövetséghez ment s kifejezte a kormány örömet.

Pétervár, április 6. A brüsszeli merénylet híre az egész sajtóban nagy visszatekintést keltett. Azt egyes lapok a merénylet tárgyalásánál nagy szimpáthiájuk

daczára az én szigorú parancsomnak. És független-sértés, — lázadás, zendülés, a melyért legközelebb hadi törvényszék elé állítom! Napos káplár! Jegyezze fel, hogy holnap az önkéntes két skatulya bajuszpedróvel jelentkezik előttem! Czibil!

Lesújtó tekintetet vetett fel a bajuszomra s tovább ment. Én pedig előre drukkoltam, hogy már most hogyan készüljek majd fel a juniusi bajusz-vizitre?

Egy szerencsés véletlen megszabadított az aggodalmaktól.

Másik héten kesztyű-vizit volt jelezve az altisztek számára. Persze nekem is ki kellett állani egészen új, vakító fehér kézhüvelyekkel.

Vettem egy pár gyönyörű bőrkesztyűt s azzal a szent meggyőződéssel mentem be a kaszárnyába, hogy a mai nappal egy fényes diadalt jegyezhetek fel naplómba. A mint a századhoz értem, a napos káplár figyelmeztetett, hogy az irodában alá kell írnom valamit. Odabent a főhadnagy ur elém tett valami írást, a mely a tisztí kinevezéshez szükséges s miután röviden előadta nem tulságosan bizelgő véleményét az önkéntesekről s a tartalékos tisztekről, felszólított, írjam alá az okmányt.

Hamarosan levettem a kesztyűmet, az asztalra dobtam s aláírtam a nevemet.

— Ilyen bolondságot kell csinálnia az önkénteseknek, a helyett, hogy a századszolgálatban jobban kiképeznék őket, vélekedett a főhadnagy ur. Készen van már? Siessen, az Isten áldja meg, olyan lassan mozog, mint egy gyalogjáró huszár vagy egy czibil. Hál Istennek, csak hogy megvan. Most egy-kettő, szá-

ladjon, álljon be a sorba s vigyázzon, hogy hikat ne találjak magán. Czibil!

Azzal a főhadnagy ur felvette a kesztyűjét az asztalról, én is felkaptam a magamét s szaladás közben felhuzva beálltam a sorba.

Ugy történt a vizit, hogy a ki előtt a főhadnagy ur megállott, annak a vigyázz-állásból lassan, kinyújtott karral fel kellett emelnie a kezeit addig, míg karjai a törzsszel 72° szöveget képeztek s addig állani úgy, míg a főhadnagy ur tovább nem ment.

Én jöttem sorra.

A karfelemelés pompásan sikerült. Párhuzamosan, egyenletes gyorsasággal haladtak karjaim az előirt 75-ik fokig, ott megszüntek mozogni, én a főhadnagy urra tekintettem diadalmas arczczal, onnan a keztyűmre pillantottam és —

A főhadnagy ur toporzékolni kezdett mérgeben, én pedig szerettem volna a sánczárókba sülyedni.

A keztyűn, éppen a középső ujj hegyén, egy kis tintafolt látszott, mellette pedig egy centiméternyi fesslés!

Hallatlan dolog!

— Hat óra vas! Három napi egyes elzárás! Tíz napi szigorú fogság! Hadi törvényszék! Hát maga szerencsétlen patkányfülü czibil, megint a tintatartójába dugta az esztét? Azt hiszi, nálunk is tinta-hősökkel van dolga? Hogy mert maga ilyen botrányos czafatokkal elém állani? He?!

Elhatároztam, hogy a kereskedőt meg én fogom éppen így leszidni. Hogy mert nekem ilyen kesztyűt adni?

— Nézze: én fel tudok jönni tiszta keztyűvel. Hanem persze, az önkéntes ur, annak extra vurst dukál! Annak szabad kolduscsondrákat huzni a kezére!

Azzal fölemelte a kesztyűs kezét, az enyém mellé helyezte, hadd vegyem észre a különbséget az ő kesztyűi s az én czafataim között.

Nekem egyszerre ismerősnek tetszett a főhadnagy ur kesztyűje, a magamé pedig ismeretlennek. Jobban megnéztem — némi világosságot látok derengeni a kérdésben — főhadnagy ur is figyelmesen kezdi vizsgálni az én kezem borítékát, melyben viszont ő fedez fel ismerőst — s egyszerre zavartan, némán néz ő énrám fel, én pedig reá le.

Kínos csend. Én szerettem volna nevetni, de nem mertem, a főhadnagy ur szeretett volna mérges lenni, de nem tudott.

Végre is én törtam meg a hallgatást.

— Főhadnagy urnak alássan jelentem, ez a kesztyű...

— Tudom, barátom, tudom, vágott közbe ő jóakarólag. A vizit után majd jöjjön be az irodába.

Feltűnő gyorsan vége volt a vizitnek. Az irodában is kurtán végzett a főhadnagy ur. Kicszeréltük a kesztyűket, de búcsuzásul a főhadnagy ur rám kiáltott:

— Ha pedig még egy viziten maga részt mer venni, hat óra vas, három napi egyes elzárás, tíz napi szigorú fogság, hadi törvényszék következik! Megértette? Többet viziten ne lásam! Abtreten! Czibil!

Szóval azért mégis én kaptam ki.

dékozik. Ezután az egyes egyházakból fölterjesztett több kisebb ügyek intéztettek el, a melyek között hevesebb vita a mezőtelki-i felekezeti iskolának államivá tétele körül fejlett ki, az egyházmege semmiképen sem járulhatván ahhoz, hogy a mezőtelkihez hasonló jobb egyházközségeink az államosítás terére lépjenek. A Karácsonyi Imre eltávózása folytán megüresedett körösnagyrevi missziói lelkeszi állás szintén ez ülésen tölthetett be. Általános szó- többséggel *Vajda Mihály* lett megválasztva.

* **Nem szaporítják a pálinkamérőket.** Alig alakult meg Nagyrádon a kiskereskedők egyesülete, agilisán hozzálátott a kiskereskedők érdekeinek minden téren való megvédéséhez. Tagadhatlanul sok panaszuk lehet a kiskereskedőknek, mert ma már nagyon sokan, egy kis pénzzel, csak greizlerei útján látják jövőjüket biztosabban. A kiskereskedők mozgalma egyik részben arra irányult, hogy az új törvény intézkedéseivel szemben kérték a kimérések számának emelését. A kiskereskedők kérelmét a város és a nagyrádi kir. pénzügyigazgatóság is támogatta. A felküldött kérvényre megjött a minisztertől a válasz. A miniszter egyszerűen elutasította a kiskereskedők kérvényét, azzal az indoklással, hogy az italmérések számának emelésére indítványt csak a városi tanács, polgármester, vagy a kir. pénzügyigazgatóság tehet. Sem magán testületnek, annál inkább magánosoknak erre jogot a törvény nem biztosít.

* **Bojkott Frigyes főherceg sörgyára ellen.** Mosonvármegye című lap írja, hogy Mosonmegye egy határszéli községében el van tilva magyar gyártmányu sör elárúsítása. A tilalmat egy ezredes adta ki s rendelete szerint ott csak a schwechati, tehát Ausztriában gyártott sört szabad és kell fogyasztani. A rendelet a Bruckujfalu község határában levő ugynevezett brucki katonai tábor összes korcsmárosainak szól; kiadta pedig *Ther Ottó* császári és királyi ezredes és brucki ténparancsnok. Mi adott okot az ezredesnek eme rendelet kiadására, nem tudni. A dolog annál feltűnőbb, írja a D. H., mert a magyar sörbojkott nemcsak a magyar ipar ellen való tüntetés, hanem első sorban *Frigyes főherceg ellen*, kinek magyarvári sörfőzdéjéből került a legtöbb sör a brucki táborba.

* **Amerikai párbaj miatt halál.** *Cséffai* levelezőnk írja, hogy ott f. hó 5-én este a 8912. sz. vonat elindulása után egy fiatal ember bement a III. oszt. váróterembe és ott mellbe lőtte magát. A lövés zajára hirtelen összefutott az állomás személyzete és előhívták az állomási orvost *Mester Attilát*, a ki a golyót eltávolította az öngyilkos melléből. A jegyzőkönyvet dr. *Beöthy Pál* főszolgadíró vette föl. Megállapított, hogy az öngyilkos *Nagyrádról* jött a délutáni vonattal, irataiból kiderült, hogy *Nagy Lajosnak* hívják, foglalkozására nézve kereskedősegéd, állítólag *Kugler Albert* vaskereskedésében volt legutóbb alkalmazva, de *es az adat hibás*, mert a mint mi kitudtuk, sem a *Kugler*, sem az *Andrényi-féle* vaskereskedésekben alkalmazva nem volt és itt általában ismeretlen egyéniség. *Nagy Lajos* irataiból még az is kiderült, hogy *amerikai párbaja* volt s ennek következtében lőtte meg magát. A csendőrség áttevte az iratokat a nagyrádi kir. ügyészséghez.

* **Harcz a szemétdombon.** A körösnagyrádi községi leányiskolában nagyon összegyűlt a szemét. A szemetet ezelőtt 25 éven keresztül mindig a város vitette ki az iskola udvaráról, most azonban megtagadta a város, azzal indokolván a megtagadást, hogy a szemét kihordás a házigazda kötelessége. Elment hát az iskola szolgálja a házi gazdához a református eklázsiáfihoz; itt meg azt a választ nyerte, hogy a régi szokáshoz alkalmazkodni kell; az inter-

natust fentartó, egyház elhordatja a szemetet az internátus külön szemétdombjából, — a községi iskola szemétdombjára azonban nem kötelezhető. A szemét tehát ott maradt az iskola udvarán de már annyira felgyűlt, hogy a lánán felül egy egész kis dombot képez, rohamos növekvésében egyedül a szél akadályozza meg, a mely olykor-olykor takaros adagokat fu a szegény tanítványok ártatlan szeméibe. Most a tavasz is jön s a melegebb idő beálltával a szemétdombon levő szerves anyagok rothadásnak indulnak s mikrobaikkal megfertőzik az iskola egész légkörét. Mielőtt ez meg történnék, felhívjuk a *pörös szemétdombra* a tekintetes főorvosi hivatal és a rendőrség szives figyelmét.

* **Osztrák jóakarát.** Osztrák szomszédaink nem szeretnek semmit, ami Magyarországból megy hozzájuk. Eddig még annyi önmaguk iránt való jóindulat volt bennük, ha az egészségüknek hasznára volt, kevésbé akadékoskodtak. Nagyrádon nem sertéshizláló telep, de azért jön alkalom, hogy innét is küldenek, a jó szomszédok egészségének előmozdítására egy néhány állatot. És megtörtént, hogy két darab sertésnél veszélyt konstataáltak; kapóra jött, hogy Bihar megye egy pár járását és Nagyrádot is kitaltsák az ausztriai sertésforgalomból. Nagyrádon város polgármestere megvizsgálta az ügyet és konstataálta, hogy Nagyrádon sertésvész nincs, a Bécs-Ujhelyre szállított két sertés a betegséget érintkezés útján máshol is kaphatta. Feljelentést intezett a földművelésügyi miniszterhez a polgármester, hogy az ok nélküli zárlatot függeszsze fel Nagyrádon.

* **Gyilkosság az országuton.** Olasziból írják nekünk: *Wagner József* olasz-i lakos e hó 3-án a németbolyi országuton hajtott hazafelé, a mikor utközben találkozott *Horvát Gáspár* mohácsi lakossal a ki felkerekedett *Wagner* kocsjára. Utközben egy füzesen hajtottak keresztül. Itt *Horvát* revolverrel *Wagner* hátulról főbe lőtte, minek következtében *Wagner* rögtön meghalt. A gyilkos ezután kirabolta a dobozatát és elmenekült. A gyilkost sikerült utóbb *Német-Baky* községben letartóztatni. Kihallgatásakor a rablást tagadta és a gyilkosságra nézve pedig azt adta elő, hogy a revolver, melyet *Wagner* mutatni akart, — véletlenül sült el. A csendőrség azonban megtalálta *Horvát*nál az a pénzt is, a mit *Wagner*től elrabolt. *Horvát*ot átadták a bíróságnak. *Wagner* örösi részvét mellett temették el e hó 4-én. A meggyilkoltat négy árva gyermek siratja.

A cigányasszony büne.

— A babona áldozata. —

Szegény polgár asszony járt tegnap a rendőrségen szobáról-szobára, mindentütt panaszolva nagy bánatát. *Vladár* Sárának hívták az asszonyt, akit egy jós cigányasszony csunyán becsapott.

Közel egy hónapja annak, hogy *Vladár-né* bement egy cigányasszony, *Lakatos Sára*, aki arra kérte *Vladár* né, hogy írjon a férjének egy levelet, amelyet majd ő diktál. A levél, amely *Szamos-Ujvárra* ment a fegyházba, rövid volt:

»Mi egészségesek vagyunk, és tisztel az egész rokonság.«

Az egész levél ennyi volt, úgy látszik ez is csak ürügy volt arra, hogy *Vladár* né szóba álljon a cigány asszonnyal.

Mikor a levél elkészült és *Vladár* né azt átadta a cigányasszonynak, a cigányasszony többször megcsóválta a fejét, majd pedig így szólt:

— Hiába nézem, nem tetszik nekem se-hogy sem a nagyságos asszony. Nagy a baja, látszik is az, hogy meg van igézve.

A szegény asszony, aki külföldben is babonás, nagyon megijedt a cigányasszony eme kijelentésére és kérni kezdte, hogy csináljon vele valamit.

A cigányasszony erre készségesen vállalkozott is, ezután minden nap ott volt *Vladár* nénél és ott mindenféle hókusz-pókuszok között üzte a lidérczet.

Hanem ez a nagy komédia nem ment ingyen. Nem kellett eleinte pénz a cigányasszonynak, hanem csak toll, mert azt mondta, azzal lett megigézve és csak azzal lehet a lidérczet elűzni. Így elvitte az asszony összes párnáit, vagy ötöt.

Később a szoba többi butoraira is szükség volt a cigány asszonynak és mikor már minden elvihetőt elvitt — persze mindent úgy, hogy majd ha a lidércz el lesz üzve vissza hozza — *Vladár* nénél pénzt kért és sikerült is neki a szegény asszonytól elvenni annak összes pénzét közel harmincz forintot.

Most már nem volt a szegény asszonynak sem pénze, sem butora, a cigányasszony mikor ezt észre vette, nem ment többet *Vladár* néhez.

Vladár né három nap óta hiába várja a cigányasszonyt, pedig igen várta, mert még mindig azt hiszi, hogy a lidércz rajta van.

Tegnap aztán panaszra ment a rendőrségre és ott sirva kérte a kapitányt, hogy kerítse elő a cigány asszonyt, akit ő nem azért kerestet, mintha megakarná büntettetni, hanem, hogy a lidérczet üzze el teljesen.

A rendőrség a cigányasszonyt nyomozza.

EGYESÜLETEK.

A nagyrádi szépitési egyesület f. évi április hó 8-án délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében tartja rendes évi közgyűlését.

A közgyűlés tárgyai:

1. A választmány évi jelentése.
  2. A számvizsgáló-bizottság évi jelentése.
  3. *Géczy Lajos* felügyelő jelentése.
  4. A választmányból kilépő tagok helyére új tagok választása.
  5. Három számvizsgáló választása.
  6. A II. jegyzői állás betöltése.
  7. Esetleges indítványok.
- Nagyrádon, 1900. márcz. 10-én.

Dr. Adorján Armin, *Dr. Beöthy László,*
egyl. jegyző. egyl. elnök.

A Gazdakör gyűlése. A várad-velencei földművelők olvasóköre saját helyiségében folyó évi április hó 8-án délután 3 órakor tisztújító közgyűlést tart, melyre a kör t. cz. rendes tagjai tisztelettel meghívotnak. Nagyrádon, április 6-án. *Magdits Károly* olv. köri jegyző.

IRODALOM.

Nansen legújabb műve. Miután a nagyközönség megismerte már *Nansen* útjának leírását az »Éjen és jégen át« című munkából, a világhírű *Brockhaus*-czég (*Lipce*) legújabban arra vállalkozott, hogy a világhírű utnak tudományos eredményeit teszi közzé. Örösi anyag vár itt közlésre, úgy, hogy a kiadó cég most csak az első kötetét teszi közzé a 4 vagy 5 kötetre tervezett nagy munkának 379 negyedréte oldalon és 46 táblázaton 5 anyagkört ölel fel a kötet; a *Fram* leírását, mely különösen a

most meginduló délsarki expedícióra fog fontos-sággal birni, a *Ferencz József-föld* állat- és növényvilágának emlékeit, földtani vázlatot s a sarki madárvilágot. A pontos megfigyelések alapján érdekesen megírt értekezések bár első sorban a tudós világot, de bizonyára a laikus közönséget is érdekelni fogják.

Igazságszolgáltatás.

Bérczy kapitány pöre.

Sok szó esett harmadéve egy röpiratról, melyben Kovács F. Sándor élesen megtámadta Bérczy Béla rendőrkapitányt. Egész sor vád volt benne felhalmozva a kapitány ellen, a ki kénytelen volt Kovács ellen a sajtópör utját venni igénybe, maga ellen pedig fegyelmi vizsgálatot kérni. Tudjuk, hogy azóta mind a kettőnek vége szakadt. — Kovács bocsánatot kért, Bérczyt pedig fölmentette a fegyelmi hatósága.

A vádak egyike az volt, hogy Bérczy évek előtt 300 forintot akart volna zsarolni Tauszky Miska butorszállítótól, a ki a 80-as évek végén szénszállítója volt a rendőrségnek. Tauszkyt kihallgatták a Bérczy ellen folyt fegyelmi vizsgálat során s megerősítette a vádat, de bizonyítani nem tudta. Erre Rudnay főkapitány pörbe fogta Tauszkyt hamis vád és rágalmazás miatt. A törvényszék nem e tanui minőségben tett valómás alapján, de azért, mert állítólag Tauszky elbeszélte a kávéházban is az esetet Winter Mór rendőrfogalmazónak, dr. Pillitz József ügyvédnek és Stern Károly pénzügyőröknek, Tauszkyt rágalmazás czimén vád alá is helyezte.

Az ügy tárgyalását mára tűzte ki a bíróság. Az ítélőtanács elnöke Haupt Albert bíró lett, szavazók dr. Soós Kálmán és dr. Horváth Sándor bírák, jegyző dr. Sándor Aladár. A közvád képviselőjében dr. Keserü Lajos kir. alügyész, Tauszky védőjeként dr. Keszits Antal jelent meg. Beidéztek ezenfelül vagy husz tanut, többnyire rendőrtisztviselőt, köztük dr. Farkas Lajos rendőrtanácsost, dr. Pekáry főkapitányhelyettest, Balogh Albint, dr. Gruber József és Winter Mór rendőrfogalmazókat, továbbá Eötvös Károly és dr. Perl Soma, dr. Rosenberg Ferencz, dr. Pillitz és dr. Tauber Leo ügyvédek és még másokat. Az utóbbiak közül néhányan távol maradtak.

A bizonyítás megkezdése előtt a védő megszüntetni kéri az eljárást, mert Rudnay főkapitány annak idején arra adott felhatalmazást, hogy a királyi ügyészség Tauszkyt a fegyelmi pör során tett vallomásaért vádolja meg. Minthogy pedig a tanuvallomásaért nem találta üldözhetőnek a törvényszék, a kávéházi állítólagos elbeszélés dolgában pedig nincs felhatalmazás a vádolásra, Tauszkynek ezért bántódása nem lehet. Keserü királyi alügyész, ellenzi a védő előterjesztését, mert a meghatalmazás korrekt módon történt.

Döntendő a védő előterjesztése dolgában, visszavonult a bíróság és hosszas tanácskozás után elutasítja azt. Elutasítja azért, mert Rudnay főkapitány még a vizsgálat során tudomást vett a kávéházi jelenetről is s így a felhatalmazását erre is kiterjesztettnek kell tekinteni.

Elnök: Különbben a nagyobb bizonyosság okáért megkérdezhettek Pekáry főkapitányhelyettes urat, a ki ugys jelen van.

Pekáry: Én csak mint tanu vagyok itt, a tekintetben meghatalmazásom nincs.

— Tessék akkor tán kocsira ülni s megkérni Radnay urat, hogy itt azonnal jelenjék meg.

Erre Pekáry távozott s az elnök kiküldte a teremről a többi tanukat is, csupán Bérczy Béla rendőrkapitány maradt benn. Bérczy rendőrtiszt diszgyenruhájában ül le a tanuk padjára s kíséri figyelemmel a tárgyalást.

Legelőbb is a tényállást ismeri az elnök, konstatálván, hogy Tauszky vádjának semmi írott bizonyítékát nem találta a bíróság. De van három tanu: Eötvös Károly, Fazekas Béla és Balogh Albin volt rendőrtiszt, ám ezek is csak annyit tudnak Bérczy állítólagos 300

frtos zsarolásáról, hogy azt nekik Tauszky kérdéses időt követő napon elpanaszolta volna Erre megkezdik a vádlott kihallgatását.

Tauszky Miksa vádlott, butorszállító, büntetve nem volt, vagyona van. Mivel mára egy apró sikkasztás miatt is megidéztek, ezt az ügyét kéri előbb tárgyalni, hogy a bíróság lássa annak alaptalanságát, mielőtt Bérczy panaszát tárgyalná.

Elnök: Helyes. Itt van a panaszos?

Tauszky: Az meg sem jelent.

— Nos, és mi van azokkal a kérdéses szönyegekkel?

A vádlott elmondja, hogy a 450 forint értékű szönyegeket átvette, de azokról a cég budapesti ügyvédjének két váltót adott. Kéri Málics ügyvédet kihallgatni. Írást is mutat fel, mely a követelésnek váltókkal történt kiegyenlítését bizonyítja. Ily formán vall a cég ügyvéde is, kijelenti, hogy sikkasztásról szerinte sem lehet szó.

E közben visszajött Pekáry s jelentette, hogy Rudnay főkapitány az esetleges nyilatkozatok megtételével, ha nem feltétlenül szükséges a megjelenése őt bizná meg.

Elnök: Kérem, így is jó lesz.

Ezzel a bíróság a Bérczy kapitány panaszára tért át, megkérdezővén a vádlottat, mi igaz a 300 frtos zsarolásból, illetőleg elbeszélte-e ezt a Millennium kávéházban?

Vádlott: Nem, de elfogom mondani az igazat.

Elnök: Kovácsnak, Sternnek és a többinek nem mesélt róla?

— Kérem, így történt: Kovács F. Sándor megírta volt a röpiratát s miután abban szelíztette ezt a 300 frtos históriát is, neheztelve mondtam neki: »Minek kever engem ilyen dologba, még ha igaz lenne is?

— Hát nem mondotta senkinek se, hogy Bérczy kérte magától azt a 300 forintot?

— Mostanában senkinek, de 11 év előtt, a mikor a dolog történt, száz meg száz embernek is elmondtam.

— És mit mesélt hát akkor?

— Elmondjam az egész dolgot, a hogyan történt?

— Ismételje mit mondott el akkor.

— Beszélhetek szabadon, s nem lesz bántódásom?

— Beszélhet.

— Én szívesen szállítottam Török főkapitány idején a rendőrségnek s azzal gyanúsítottak, hogy megröviditem az államrendőrséget. Vizsgálat folyt s valami 2%-nyi hiányzott a mennyiségből, de Sélley miniszteri tanácsos konstatálta, hogy ez nem szándékos megrövidítés volt s így csupán az történt, hogy levontak 25 frtot a nekem kijáró summából. Ezzel vége volt a dolognak. Ebben az időben egy éjjel, a mint a Báthory-kávéházban ülök, jönnek hozzám, hogy hívat Bérczy ur. Éjjel 12 óra volt s a lakására hívatott. Én mégis elmentem. A kapitány ur ágyban fektűt s így szólt hozzám:

— Tauszky! maga családós ember s ez a széndolga rosszul áll. Ajánlom, adjon nekem 300 frtot!

— Ilyenkor éjjel nem hordok magamnál pénzt — volt a válaszom.

— Ráér holnap délelőtt 10 órakor — mondotta Bérczy ur, ki akkor még csak fogalmazó volt, ha jól emlékszem.

Elnök: Mi történt aztán?

— Másnap elmentem dr. Rosenberg Ferencz ügyvédhez s elmondtam neki, mi történt velem és Bérczyvel. Rosenberg dr. azt mondta, jó lesz, ha egy kriminálístához, például Eötvöshöz megyek. Fel is kerestem Eötvös Károlyt, a ki eljött velem panaszt tenni a főkapitányságra...

Elnök: De Eötvös ur, mikor most kihallgattuk a vizsgálat alatt, nem emlékezett a dologra.

— Majd itt eszébe fogom juttatni neki. (Derűltség.)

— Folytassa.

— Fölmentünk, előbb Balogh Albin tisztviselőnél jelentkeztem, de ő máshoz utasított. Erre Magyar főkapitányi titkár hallgatott ki...

Bérczy: (halkan) Holtakra hivatkozik.

Tauszky: ... s ő jegyzőkönyvet is vett fel.

Elnök: Ilyen jegyzőkönyvnek nyoma sincs

— Sajnálom, de nem tudom mit tettek vele, a dolgot elsimitották.

Ezután nagy érdeklődés mellett Bérczy Béla rendőrkapitány kihallgatása vette kezdetét.

Elnök: Hallotta kapitány ur a vádlottat. Mi igaz az ő előadásából?

Bérczy: Egy szó sem igaz belőle.

— Mégis, mint és mi történt?

Bérczy: Tauszky följelentette lopásért a kocsisát, a kit én kihallgattam s ebből támadt a többi.

— Ezt ne tessék kérem... nem tartozik ide.

— De igen, mert Tauszky itt olyanformán beszélt, mintha én valami névtelen feljelentést inscenáltam volna ellene. Pedig egyáltalán nem.

— Hát tessék, de röviden.

— Nos, a kocsis beismerte, hogy lopott, de hozzátette: »Mennyit lop ám Tauszky!« Erre indult meg ellene a vizsgálat.

— Helyes! Mi igaz most abból, hogy ön Tauszkyt éjjel a lakására hívatva.

— Ez határozottan valótlanság.

— Ez egyáltalán nem történt meg?

— Nem, de történt egyéb!

— Micsoda?

— Az, hogy dr. Tauber Leo ügyvéd kíséretében Tauszky keresett fel engem egy éjjel a lakásomon.

— Hát kapitány ur szokott feleket éjjel, a privát lakásán fogadni?

— Szoktam. Miért ne? Az én ajtóm hivatalos dolgokban, mindég nyitva áll.

Bérczy ezután azt vallja, hogy Tauszky fenyegetődzött előtte, hogy leleplezi arendőrséget, ha őtet bántjuk, mert mindenki a zsebében van. Én erre őt kiutasítottam.

A tanuk között van Pekáry főkapitány helyettes, a ki semmire sem emlékszik.

Bérczy: Arra talán emlékszik, hogy tartozott akkor vagy most Tauszkyknak? (Óriási mozgás.)

Pekáry (elsápad): Nem tartozom.

Elnök figyelmezteti a kérdezőt, hogy ilyen jeleneteket ne provokáljon.

A törvényszék ezután Tauszky butorszállítót 50 forint fős és 25 forint mellékbüntetésre ítélte.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dr. Marienescu Alhanás.*

226 Reich Mózes — Fölöp Máli — helyben hagyva.

227 Nagy Juliánw — Czeglédy Zs. — helyben hagyva.

228 Müller Vilmos — Déry Erzsébet — helyben hagyva.

229 Szabó Irén — Kovács István — helyben hagyva.

230 Greze Anna — Butyini Demeter — helyben hagyva.

315 Tóth Imre — Karika Erzsébet — helyben hagyva.

326 Grosu Tógyer — Ton Flora — helyben hagyva.

327 Toda Anna — Dömötör Nikolae — helyben hagyva.

329 Molnár Gyula — Szűcs Zsuzsa — helyben hagyva.

330 Varga Zsófia — Sárvány József — helyben hagyva.

332 Neufeld Matild — Schwartz Róza — helyben hagyva.

333 Molnár Rebeka — Farkas Sándor — feloldva.

Előadó: *Dobósfy Alajos.*

173 Veigner Pál — Mangra János — helyben hagyva.

179 Özv. Schneider Mártonné — Schneider Róza s. t. — feloldva.

185 Pronka János és neje — özv. Ongicza Györgyné — részben megváltoztatva.

Előadó: *Lehoczky Lajos.*

2705 Pántye Tudora — Pántye Mária — részben megváltoztatva.

2751 Papp Lőrincz — Papp Mária — részben megváltoztatva.

2756 Bojkán János s. t. — özv. Vulán Vaszalné — részben megváltoztatva.
2758 Kiss Juliánna — Szegedi András — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Járosy Károly.*

371 Liebermann Mór — Gallovits Dezső — rendelet.
374 Zsilinszky Róbert — Fritz Mór — rendelet.
375 Nagy Arpád — Péchy Sándor — megváltoztatva.
420 Kertay Sándor — Bleier Mihály. — helyben hagyva.
423 Fleisher & Comp. — Lakos Lajos. — helyben hagyva.
424 Rosenberg Sámuel özg ügye — helyben hagyva.
441 Mamesny Gyula — Tóth Márton — helyben hagyva.
444 Krausz Lajos — Rosenfeld Jakab — részben megváltoztatva.
461 Verkhján Péterné — Verkhján Péter — rendelet.
465 Verkhján Péterné — Verkhján Péter — rendelet.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

5053 Szabó József — Kiss Gáspár és neje — helyben hagyva.
5113 Kiss János — Brata Juliánna — rendelet.
3186 Gerdán Éva — Birta György — részben megváltoztatva.
795 Horváth László — Czirják Károly — részben megváltoztatva.

Előadó: *Molnár Géza.*

5499 Tank Juon s. t. — lopás.
5500 Belényesi László — hatóság elleni erőszak.
5563 Bárkánye Mitruné — zsarolás.

TANUGY.

A »Népnevelési Egyesület« választmányi ülése.

A »Népnevelési Egyesület« tegnap d. n. 5 órakor saját helyiségében vál. gyűlést tartott. Jelen voltak: *Sipos Orbán* egyl. alelnök elnökléte alatt *Réz Mihály*, *Jánosházy János*, dr. *Tóth Mihály*, *Stark Gyula* és *Bodnár János* vál. tagok.

Elnök jelenti, hogy a *Belényesben* múlt év aug. 20-án a Szigligeti-Társaság és a Bihar-megyei Tankerületi Tanítótestülettel együttesen rendezett közgyűlés alkalmával tartott hangverseny 64 korona és 14 fillért jövedelmezett, amelynek $\frac{1}{3}$ részét, 21 korona és 38 fillért átad az egylet pénztárosának. A Bihar-megyei Takarékpénztár 50 koronát, a Gazdasági és iparbank 35 koronát ajándékozott az egylet céljaira. Ugy a két takarékpénztárnak, mint a belényesi kaszinónak köszönetet szavaztak.

A közgyűlés idejéről 1909. április 22-ének d. e. 11 óráját tüzték ki.

Az Erzsébet szobor-alapra begyűlt összeget: 684 korona 86 fillért a kir. tanfelügyelőség, illetve az alispáni hivatal útján felküldik a belügyminiszterhez.

A szunyogdi g. kath., karaszói g. kel., a közepesi áll. és a kisujfalui g. kel. iskolák tanzer-segély iránti kérvényét áttették a kérvényi bizottsághoz.

Dr. *Tóth Mihály* pénztárosnak állásáról való lemondását a választmány sajnálattal vette tudomásul.

Az iskolás tanulóknak jutalomkönyvekkel való ellátására 250 koronát utaltak ki.

Ezzel a gyűlés véget ért.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

I.

Egy pillanattal később készen voltunk, el látva parukkal s köpenyegünk derakunkra volt csavarva. Mánuel adott nekem egy kitűnt szesz itallal telt lopótököt és választatott velem egyet fegyverei közül, mert véleménye szerint a csempészeknek nem árt a vadászat. Maga egy fényes karabélyt vett elő, mely, mint vettem észre inkább ember, mint kányavadászatra való volt.

Csendben mentünk el Aguerriáról és Ascain másik oldaláról kezdünk megmászni egy sűrű vágást. Mánuel, kit lépésről-lépésre követtem, halk hangon említette, hogy nagy okunk van nem használni a látogatottabb utat.

Nemsokára feljutottunk az első gerinczre, mely, a mint tetszett, rekettjével volt boritva vagy pusztá volt, és közeledtünk egy egészen fedett kis kunyhóhoz, honnan egy kalapács tompa és egyhangu ütései lehetett hallani. Eduard azt mondta, hogy ez oly eszköz zaja, melylyel a parasztok a rekettjét és magyalt vágják, mellyel barmaikat táplálják. Mánuel kétszer az irrincinát, a baszkok e rekedt, bizarr, de kedvelt kiáltását hallatta. Nemsokára megszűnt a zöreij, megnyílt a kunyhó ajtaja és egy paraszt jött ki hozzánk. Miután néhány szót váltott saját tájszólásán a csempészszel, visszatért a kunyhóba és mi nem hallottunk többé semmit.

— Minden jól megy, mondá Soroudo. A Sare-i vámhivatalnokok már elmentek erre, körülbelül egy órája, a hegy felé kanyarodtak. Már nem kell csak az Ascain-i őrrjáratról félni.

Folytatuk utunkat egy mélységbe lefelé mely két magas hegy közt terült el, a melyek folytatódtak minden oldal felé. Néhány lépésnyire tőlünk egy hegyi patak zubogott, melyhez közeledtünk. Az égegész mostanáig igen sötét volt, de mos egyszerre kivilágosodott, a felhők eltűnedeztek és a hold világánál a hegyek meredélyei és gerincei fantasztikus képet nyújtottak. A hűvös szellő a vad iris illatát és egy-egy nyáj kolompjainak hangjait hozta el hozzánk. Megragadva ezen vadon szépségétől, hangosan fejeztem ki érzelmeimet.

— Ez épen jókor jött, szolt nekem Mánuel. Tudja, hogy a vámhivatalnokok talán a mi utunkon vannak, a Hucelboya ormán és hogy most világosan láthatnak. Rejtsék el uram fegyvereiket.

De bizonyosan a csempészeknek is van itenük és nemsokára azután a felhők ismét kiterjedtek fejük fölött, sűrűbben mint előbb. Áthaltunk a folyón és követük kalauzunkat egy igen meredek lejtőn, melyen ösvény nem volt. Hatatalmas harasztokon haladtunk keresztül melyekben megfogózkodtam, hogy el ne csuszszam. Hogy ösmerhette Soroudo az utat ezen sűrűségben, arra csak a csempészek tudtak volna választ adni. Végre egy órai mászás után megállottunk a hegyek legutolsó fensikjén. Nánuel hallgatott egy pillanatig halk hangon azután hallatta az irrincinát-t. Nem sokára a haraszt közepéből tőlünk néhány lépésnyire hevesen öthet, rémhez hasonló lézók ugrált fel, kik a földön heverek. Előttük haladtunk el és nem hallottunk egy lélegzetet sem. Csendben közeledtek főnk k?khöz.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Vilmos császár köszönete a szultánhoz.

Konstantinápoly, április 5. *Vilmos* császár táviratilag köszönetet mondott a szultánnak, hogy *Löwenfeld* szárnysegéd által neki és a császárnénak megküldte arczképét, valaminthogy a Konstantinápolyon átutazó német tiszteteket kegyesen fogadja.

Transzvál.

London, április 6. A Daily-New-nak jelentik Pretóriából 2-iki kelettel: Plumer ezredes Mafekingtől hat mértföldnyire előrenyomul. A búrok visszavonulásra kényszerítették az angolokat, a kiknek ezuttal 20 halottjuk és 19 sebesültjük volt. A búrok vesztesége egy halott és két sebesült volt. Baden-Povell ezredes ugyanakkor kirohanást intézett a városból, de a búrok visszaverték az angolokat.

A Daily Mail jelenti Bloemfonteinből 5-iki kelettel: Clement tábornok 6005 főnyi hadosztálya ma reggel 15 napi menetelés után Bloemfonteinba érkezett és ideiglenesen a várostól öt mértföldnyire ütött táborot.

A Daily News-nek jelentik Lourenzó-Marquezból 4 iki kelettel, hogy Steyn elnököt Oranje szabadállam főparancsnokává nevezték ki.

Cronje Szent-Ilona szigetén.

Cronje, a hőslétkü búr hadvezér, mint már jelentettük, tegnap óta ezer búr harcossal utban van *Szent-Ilona* szigete felé, a hová az elfogott búr harcosokat Roberts lord parancsa utasította. Cronje társaságában *Siel* ezredes is a hajón van.

A mióta a szuezi csatorna megnyílt, kevés szerencséje volt Szent-Ilona szigetének. A régi, kelet-indiai tengeri ut használatakor még nagyfotosságu kikötőpont volt ez a sziget.

Ma már azonban ebbeli j lentőségét teljesen elvesztette, mert alig téved a közelébe egy nagyobb hajó. Még táviró összeköttetés sem volt eddig a szigettel és csak most a legutóbbi hetekben készítették el a kábelt Szent-Ilona szigetére, hogy Fokváros útján London biztos értesüléseket kaphasson Cronje és fogolytársai felől.

A szigeten az egyedüli lakottabb hely Jamestown, a melynek 2500 lakója van, mely völgyben fekszik, magas hegyektől körítve. Éghajlata nagyon kedvezőtlen.

A »Ladder Hillen« van a kormányzó épület. Négy mértföldnyire Jamestowntól van a híres Longwood, a hol nagy Napoleon 1815-től 1821-ben bekövetkezett haláláig élt. Ez a ház hosszú épület és fehérre meszelt külsejével igen egyszerű épület hatásával van a szemlélőre.

Eddigélé még nincs meghatározva, hogy Cronje ebben a házban fog-e lakni, vagy másutt. Az angolok ugyanis nem akarják, hogy bárki akárcsak gondolatban is összehasonlítsa Cronjét Napoleonnal. Mégis alig bocsájthatnak más lakóhelyet a hős búr-generális rendelkezésére, mert kevés alkalmas ház van Jamestownban.

Cronje és társai megérkezéssel természetesen nagyon meg fog változni a csöndes fészek képe.

Szt. Ilona szigetének jelenlegi kormányzója: Clinutage Sterndale Robert, egy öreg teszt.

KÖZGAZDASÁG.

Permetező-kiállítás és verseny.

A Bihar-megyei gazdasági egyesület és a nagyváradi hegyi választmány által rendezendő *permetező-kiállítás és verseny tervezete:*

1. A permetező-kiállítás és verseny *Nagyváradi város szőlőtelepén 1900. évi május hó 27-én* fog megtartatni. Délelőtt 9 órakor veszi kezdetét.

2. A kiállításnak célja működésben bemutatni és megismertetni a permetező gépeket és eszközöket.

3. A kiállításra és versenyen részt vehet minden bel- vagy külföldi iparos, vagy annak képviselője, ki ezen szándékát a *Bihar-megyei gazdasági egyesület* titkári hivatalánál (Nagyváradi, Nagy-Sándor-utca, Eleméry-ház) május hó 10 ig szabályszerűleg bejelenté. — Be-

jelentési ivekkel a titkári hivatal készséggel szolgál.

4. A kiállításon és versenyen bemutathatók a *permetezők különböző nemei*, azonkívül *porlasztók, fújtatók és más hasonczélú gépek és eszközök.*

Bemutathatók továbbá olyan eszközök is, melyekkel a permetezést tökéletes gépek híján rögtöni esetekben eszközölni lehet.

5. A gépek bemutatói kötelesek a rendelkezésre bocsájtott folyadékkal és anyaggal permetezni; — a permetezést saját embereikkel is eszközölhetik.

A gépek a szőlő permetezésénél lesznek kipróbálva, ezenkívül nagy súly lesz fektetve azon permetezőkre, melyekkel *gyümölcsfák is könnyen permetezhetők.*

A permetezéshez szükséges anyagokról a rendező bizottság gondoskodik, mely célból minden kiállító minden gép után 1 korona díjat fizet, melyet a bejelentéssel egyidejűleg beküld a Biharmegyei gazdasági egyesülethez.

6. **Díjak.** A kiállításra és versenyre az alábbi díjak vannak kitűzve:

1-ső díj: arany érem.

2-ik díj: ezüst érem.

3-ik díj: bronz érem.

7. **Bírálat.** A gépek és eszközök feletti bírálat a kiállítást egy nappal megelőzőleg május hó 26-án fog megejteni. A bírálat reggel 9 órakor veszi kezdetét s még az nap be is fejeztetik.

8. A bíráló bizottságot a rendező bizottság kiváló szakegyenéből alakítja meg.

9. A bírálat eredményéhez képest minden díjból több érem is lesz kiosztva.

10. A bíráló bizottság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

11. A gépeknek úgy a vasut, mint a vasut közelében levő városi szőlőtelepre és onnan vissza való szállítási költségeit a kiállító viselik.

Bárminemű felvilágosítással a Biharmegyei gazdasági egyesület titkári hivatala készséggel szolgál. Nagyvárád, 1900. március 31-én. A rendező bizottság nevében: Dr. Sipos Árpád, a hegyi választmány elnöke. Szabó József a biharmegyei gazd. egyesület elnöke.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A nagyváradi szőlőbirtokosok tudomására hozom, hogy e héten a hegyen a kapás napszám egy korona, a metsző napszám pedig egy korona husz fillérben alakult. Nagyvárád, 1900. április 6-án. Márkus János, hegybíró.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő számokat sorsolták ki: 10.000 koronát nyert: 20943. — 5000 koronát nyertek: 21269 27994 35929 67818. — 2000 koronát nyertek: 29682 41328 45206 47026 53818 62091 79065 86270 84993 58948 90398. — 1000 koronát nyertek: 1260 2688 6835 14839 15875 17427 18808 18979 24415 32129 37650 61565 62366 64150 64679 66983 68148 73315 75124 77976 78277 79567 94254. — 500 koronát nyertek: 139 1883 2725 4034 6246 6340 14841 19018 20312 30772 31804 32087 44476 44708 45108 47649 49071 49475 49536 49980 52564 58734 67244 71976 72682 77809 78225 80432 82225 82960 82963 83460 84337 85660 86109 86617 90747 93272 93910 95064 95238 95506 96832.

A szőlőbetegségek elleni védekezés. Időszerű az a körrendelet, melyet Darányi földművelésügyi miniszter a bortermő vidékek hatóságaihoz intézett. Ugyanis a miniszter felhívja a hatóságokat, hogy már eleve és körültekintő módon gondoskodjanak — és tekintetben a szakközvegek működését rendelkezésre bocsátja — hogy a kigazdák a szőlőbetegségek ellen valló védekezéséről tudomást nyerjenek. Így a perenoszpóra, lisztharman és szőlőmoly fellépése esetén a védekezést előírja s utasítja a hatóságokat, hogy amennyiben a betegségek nagyobb erővel lépnek fel, a kötelező védekezés iránt azonnal intézkedjenek.

Felhívta a miniszter a gazdasági egyesületeket, hogy az érdekelt gazdaközönség éberségét ez irányban fokozzák, aminek szolgálatában áll az egyes szőlőbetegségek ellen való

védekezésről 100.000 példányban szétosztandó népies nyelven írott iratka is, amit a miniszter most juttat a kistermelők kezébe.

Egy új takarmány növény. Alig mulik el egy esztendő, hogy a magkereskedők árjegyzékében egy-egy új növény termelésre ne ajánltassék; s ilyenkor a legkülönbözőbb hangzatos reklámokkal iparkodnak a kereskedők gazdáikat arra bírni, hogy az új növények magját megvásárolják. A legtöbb esetben mint legkiválóbb minőségű s legnagyobb mennyiségű terményt adó varietás van a kérdéses új növény ismertetve s ha kísérletet tesznek vele a termelők, akkor látják csak, hogy az egész hirdetés semmi reális alappal nem bír, hanem csak arra való, hogy a gazdákat tévútra vezesse.

Kellemesen csalódtunk azonban ama növénynél, mely körülbelül 3 évvel ezelőtt került forgalomba szösös bükköny elnevezés alatt.

A szösös bükköny egy igen izletes takarmány, mely az időjárás viszonyaitól szemben ellenálló, korán és bőven termő s így különösen ott, hol az állatok nyáron át is istállón tartatnak, s hol az őszi borsó és bükköny termése bizonytalan eredményű, termésre ajánlható.

Termelése a következők figyelembe vétele mellett történhet: az időjárás iránt kevésbé érzékeny, amennyiben a fagyot igen jól bírja, s így még az ország felsőbb vármegyéiben is termelhető. — Talaj iránti igénye nem nagy, de inkább a könnyebb minőségű talajokat kedveli, mint a nehezebbeket; azt azonban megkívánja, hogy a talaj tápanyagokban hiányt ne szenvedjen, s különösen kálium és foszforsavban. — A vetés forgóban legjobb azt a helyet adni, mint a minőt a takarmányneműnek egyáltalán adni szoktunk.

A vetés idejéről legalkalmasabb szeptember hó első fele. — Ennél később vetni azért nem tanácsos, mert lassan csirázik s így késői vetés esetén megtörténhet, hogy oly silány fejlődésű marad, hogy meg sem bokrosodhat, már pedig minden őszi veteménynél törekedni kell a megbokrosodás előidézésére, mert a szigorú tél ilyenkor kevesebb kárt tesz benne. A vetéshez kat. holdanként 60—70 kilogramm mag szükségeltetik, melyet legjobb 30 kgr. rozsszal keverten elvetni.

Apolásra a szösös bükköny nem szorul. Letakarítása már április hó vége felé kezdetét veheti, de május hó folyamán feltétlenül eszközlendő. A termés eredmény 40—200 méter-mázsza között ingadozik s az mint zöld takarmány, különösen a tehének által nagyon kedvelt. Lehet szénává is szárítani s ez esetben a holdankénti termés 20—50 méter-mázsát tehet ki.

Kitűnő előveteményét képezi az őszi gabonaneműeknek s különösen akkor, ha ezek elvetése előtt foszfortartalmu műtrágyát használunk. Kitűnő elővetemény azért, mert lehetővé teszi a talaj előkészítő munkálatok idejekoráni elvégzését.

Szabadalmazott OXYGEN VIZ.

Előállítási helyek:

London, Páris, Berlin, Köln, Hamburg, Bécs, München, Drezda, Budapest, Kolozsvár, Nagyvárád, Miskolc, Debreczen, Kassa, Kanizsa stb.

A modern Hygienia követelményeinek megfelelően

sűrített oxigénből, (éleny)

tehát azon elemből, mely nélkül nem élhetünk és mely új életet ad,

készített kitűnő ízű

üditő ital

továbbá vérszegényeknek, gyomor-, bél-, tüdő-, cukor- (diabetes) és szívbetegségeknek

kiváló gyógyhatású ital

K A P H A T Ó

a gyógyszerárakban, előkelő szállodák, vendéglők, kávéházak, fűszerüzletekben, valamint

a készítőnél:

az „OROSZLÁN“ gyógyszerárban, Nagyvárád, Nagypiac-tér.

Egy üveg ára házhoz szállítva 12 fillér.

Ugyanott kapható gumi tömlőkben

OXYGÉN belélegzésre.

Naponként friss töltés.

Házhoz szállítás.

Telefon 335. szám.

Vidéki megrendeléseket elfogad és a t. közönség szives támogatását kéri

Sternthal Sándor,
gyógyszerész.

Szabó István

fűszer-, csemege- és borkereskedése

Nagyvárád, Olaszi, Fő-utca.

Kassai és prágai
páczolt sonka
1 kiló 2 korona

Husvétii
cukor tojások
óriási választékban.

Mindennemű
sajtok, halak
eredeti napi áron.

Rák kivonat ráklevés készítéshez

1 nagy doboz 2 kor. 60 fill., közepes 1 kor. 40 fill., kis doboz 80 fillér.

Mégay Róbert
cukrász külön-
legességeinek
(á la Kugler)
főraktára

Gazdasági
vetemény és virág
magvak
legelősből forrása

Cocus dió puserli
(thea sütemény külön-
legesség) 1 csomag
40 fillér, 1 drb 2 fill.

Kitűnő tiszta hegyi termésű asztali borok:

Körösvölgyi ó-bor — — 1 liter 88 fillér.

Ermelléki ó-bor — — 1 „ 72 „

Báró Gerliczy-féle mult évi termés 1 l. 72 fill.

Balázsovits „ „ „ 1 l. 72 fill.

Vidéki bormegrendelések fogyasztási adó nélkül literenként 20 fillérrel olcsóbban számíthatnak.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 6.

Az irányzat csendes.

Table with 2 columns: Instrument name and price. Includes Osztrák hitel, Magyar hitel, Államvasut, Rimamurányi, Magyar jelzálog, Salgótarjáni, Wagon-kölcsön.

Határidők.

Budapest, április 6.

Table with 2 columns: Instrument name and price. Includes Buza októberre, Buza áprilisra, Új tengeri, Rozs okt., Zab okt., Káposzta, repce, aug.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 6-án.

Table with 2 columns: Instrument name and price. Includes Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar vasúti kölesön, Magyar vasúti kölesön ezüstben, Magyar keletvasúti államkötvény, Magyar földterhermentesítési kötvény, Italmérségi jog megváltási kötvény, Horváth-szlavón földterhermentési kötvény, Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön, Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön, Osztrák járadék papírban, Osztrák járadék ezüstben, Osztrák járadék aranyban, Osztrák korona járadék, Osztrák államsorsjegyek, Osztrák magyar bankrészvény, Magyar hitelbankrészvény, Osztrák hitelintézet részvény, Párisi vista, 20 frankos arany (Napoleond'or), Németbirodalmi márka, London vista, 20 márkás arany.

A szorokozásért felelős:

DR. VUCSKICS GYULA.

Nagyteleky-utczán 434 a. sz. háznál

több rendbeli

elegáns lakás

f. évi május 1-től kibérelhető.

Felvilágosítást ad

Dr. Imrik Gusztáv,

zárgondnok,

(Sal-utca 2. szám.)

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

Table with 6 columns: Station, Gy. v., Gy. v., v., v., V. v. Includes Bolozsvár, Hunya, Cucs, Brátka, Rév, Élesd, Mező-Telegd, F.-Vásárhely, Várad-Velenceze, Nagyvárad, Püspöki, Bozs, Mező-keresztes, Mező-Peterd, B.-Ujfalu, Sáp, Bátorád, P.-Ladány, Szolnok, Nagy-Káta, Budapest.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Table with 6 columns: Station, Gy. v., Gy. v., Sz. v., Sz. v., V. v. Includes Budapest, Nagy-Káta, Szolnok, P.-Ladány, Bátorád, Sáp, B.-Ujfalu, M.-Peterd, M.-Keresztes, Bors, Püspöki, Nagyvárad, V.-Velenceze, F.-Vásárhely, Élesd, Rév, Brátka, Bucsa, Csucs, B.-Hunyad, Kolozsvár.

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

Table with 6 columns: Station, Gy. v., Sz. v., Sz. v., Sz. v., T. v. Includes P.-Ladány, Debreczen, Érmihályfalva, Érmihályfalva, Debreczen, Püspök-Ladány, Debreczen, Nagy-Léta, Vértés, Debreczen, Nagy-Léta, Vértés, Debreczen, Sarand, Derecske, Derecske, Sarand.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

Table with 6 columns: Station, V. v., Sz. v., V. v., V. v., V. v. Includes Nagyvárad, V.-Velenceze, Félix-Fürdő, Kardó, Magyar-Gyepes, Tasádfő, Drák-Cséke, Magyar-Cséke, Dusesd, Szombatság-Rogoz, Hollód, Gyanta, Belényes-Ujlak, Sonkolyos, Belényes, Szudrics, Lunka-Rézbánya, Vaskóh.

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad

Table with 6 columns: Station, Sz. v., Th. v. sz. sz. Includes Vaskóh, Lunka-Rézbánya, Szudrics, Belényes, Sonkolyos, Belényes-Ujlak, Borz, Sólyom, Gyanta, Hollód, Szombatság-Rogoz, Dusesd, Magyar-Cséke, Drák-Cséke, Tasádfő, Magyar-Gyepes, Kardó, Félix-Fürdő, V.-Velenceze, Nagyvárad.

Nagyvárad—Gyoma

Gyoma—Nagyvárad.

Table with 6 columns: Station, V. v., Sz. v., V. v., V. v., V. v. Includes Nagyvárad, Ósi, Új-Palota, Gyires, Körösszeg, Szakál, Nagy-tóti, Komádi, Iráz, Kót, Vésztő, Szeghalom, Körös-Ladány, Déva-Ványa, Gyoma.

Szekelyhid—Margitta

Margitta—Szekelyhid

Table with 6 columns: Station, V. v., V. v., V. v., V. v., V. v. Includes Szekelyhid, Apátkeresztur, V.-Ábrány, Monos-Petri, Margitta, Margitta, Monos-Petri, Apátkeresztur, Szekelyhid.

Nagyvárad—Érmihályfalva

Érmihályfalva—Nagyvárad.

Table with 6 columns: Station, Vegyes v., Sz. v., V. v., V. v., V. v. Includes Nagyvárad, B.-Püspöki, Bihar, Paptamási, Gyapoly, B.-Diószeg, Gyapoly, Nagy-Kágya, Szekelyhid, Érselind, Érmihályfalva.

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.

*-gal jelzettek feltételes megálló helyek.